

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 13. juni 2016

Sag 140/2015

(2. afdeling)

A

(advokat Bjarne Skøtt Jensen, beskikket)

mod

Ankenævnet for Patienterstatningen (tidligere Patientskadeankenævnet)

(Kammeradvokaten ved advokat Henrik Nedergaard Thomsen)

I tidligere instans er afsagt dom af Vestre Landsrets 11. afdeling den 8. juni 2015.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jytte Scharling, Poul Dahl Jensen, Vibeke Rønne, Jens Peter Christensen og Oliver Talevski.

Påstande

Parterne har gentaget deres påstande.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens hovedspørgsmål er, om Patientskadeankenævnet (nu Ankenævnet for Patienterstatningen) var berettiget til i sin afgørelse af 30. januar 2012 – til skade for A – at ændre Patientforsikringens afgørelse af 11. marts 2009 om erstatningspligt og erstatningsfastsættelse og samtidig ophæve Patientforsikringens efterfølgende afgørelser om erstatningsfastsættelse i forbindelse med, at A klagede over Patientforsikringens afslag af 7. marts 2011 om at yde yderligere erstatning. Som anført af landsretten har A anerkendt, at hun ikke er påført en erstatningsberettigende patientskade.

Fire dommere – Jytte Scharling, Vibeke Rønne, Jens Peter Christensen og Oliver Talevski – udtaler:

Det er med Højesterets dom af 10. februar 2005 (UfR 2005.1520) fastslået, at Patientskadeankenævnet – i en situation hvor Patientforsikringen først har truffet en afgørelse, der alene vedrører erstatningspligten, og dernæst har truffet en afgørelse om erstatningsfastsættelsen – ikke under behandlingen af en klage over afgørelsen om erstatningsfastsættelsen skal lægge Patientforsikringens afgørelse om erstatningspligt uprøvet til grund. Patientskadeankenævnet var derfor berettiget til at træffe den afgørelse om erstatningspligt, som nævnet anså for materielt rigtig.

I den foreliggende sag traf Patientforsikringen den 11. marts 2009 en afgørelse om erstatningspligt og erstatningsfastsættelse. Dernæst traf Patientforsikringen den 19. juli 2010 og den 8. december 2010 yderligere afgørelser om erstatningsfastsættelse. Ved afgørelse af 7. marts 2011 meddelte Patientforsikringen, at A ikke aktuelt var berettiget til yderligere erstatning. Denne afgørelse blev påklaget til ankenævnet af A.

Vi finder, at hensynet til, at der træffes en materielt rigtig afgørelse om erstatningspligt, indebærer, at ankenævnet heller ikke i den foreliggende situation var forpligtet til at lægge Patientforsikringens afgørelse af 11. marts 2009 om erstatningspligt uprøvet til grund. Ankenævnet var således berettiget til ved behandlingen af klagen om yderligere erstatning at fastslå, at A ikke var påført en erstatningsberettigende skade.

Ankenævnets afgørelse af 30. januar 2012 indebærer, at Patientforsikringen ikke havde hjemmel til at træffe afgørelse om, at der forelå en erstatningsberettigende skade, således som Patientforsikringen gjorde i afgørelsen af 11. marts 2009. Udgangspunktet er herefter, at Patientforsikringens afgørelse om erstatningspligt er ugyldig efter forvaltningsrettens almindelige regler. Patientforsikringens afgørelser af 11. marts 2009, 19. juli 2010, 8. december 2010 og 7. marts 2011 om erstatningsfastsættelse mv. er som udgangspunkt også ugyldige, idet disse afgørelser er baseret på den forkerte forudsætning, at der forelå en erstatningsberettigende skade. Der foreligger ikke særlige omstændigheder, der gør det påkrævet at fravige udgangspunktet om ugyldighed – heller ikke for så vidt angår Patientforsikringens afgørelser af 11. marts 2009, 19. juli 2010 og 8. december 2010, hvorved A blev tilkendt godtgørelse og erstatning. Den omstændighed, at regionen efter det oplyste har udbetalt erstatnings- og godtgørelsesbeløbene til A i henhold til Patientforsikringens afgørelser, kan ikke føre til et andet resultat. Det bemærkes herved, at det beror på en selvstændig vurdering, om regionen kan kræve tilbagebetaling, og at tilbagebetalingsreglerne i tilstrækkelig grad beskytter den person,

der i god tro har modtaget erstatning eller godtgørelse i henhold til en myndigheds afgørelse herom.

Vi finder efter det anførte, at ankenævnet som led i klagesagens behandling var berettiget til ikke alene at ophæve Patientforsikringens afgørelse om erstatningspligt, men også at ophæve Patientforsikringens afgørelser om erstatningsfastsættelse mv. Dette gælder, selv om hverken afgørelsen om erstatningspligt eller de tidligere afgørelser om erstatning og godtgørelse var påklaget til ankenævnet.

Herefter, og da vi tiltræder det, som landsretten har anført vedrørende As påstand 2, stemmer vi for at stadfæste dommen.

Dommer Poul Dahl Jensen udtaler:

Som anført af flertallet har Højesteret i dommen af 10. februar 2005 (UfR 2005.1520) fastslået, at Patientskadeankenævnet i en klagesag om erstatningsfastsættelse ikke var forpligtet til at lægge en upåklaget afgørelse om erstatningspligt, som Patientforsikringen tidligere havde truffet, uprøvet til grund. Nævnet var således berettiget til at se bort fra Patientforsikringens upåklagede afgørelse om erstatningspligten og træffe den afgørelse i klagesagen om erstatningsfastsættelsen, som nævnet anså for materielt rigtig.

Jeg er derfor enig med flertallet i, at Patientskadeankenævnet (nu Ankenævnet for Patienterstatningen) ved afgørelsen af As klage over afslaget på yderligere erstatning ikke var bundet af Patientforsikringens upåklagede afgørelse af 11. marts 2009 om erstatningspligten.

Med dommen fra 2005 er der ikke taget stilling til, om ankenævnet i en sådan situation tillige kan annullere de afgørelser om udbetaling af erstatning og godtgørelse, som Patientforsikringen måtte have truffet i anledning af den samme skade, når disse afgørelser ikke er blevet påklaget til nævnet.

Patientforsikringens afgørelser om tilkendelse af erstatning og godtgørelse har en anden karakter end en afgørelse om erstatningspligt, der i 2005-dommen er betegnet som en delafgørelse. Afgørelser om tilkendelse af erstatning og godtgørelse har således karakter af betalingsafgørelser, der har udtømt deres virkninger, når sygehusmyndigheden eller forsikringsselska-

bet har betalt det fastsatte beløb til patienten. Er en af parterne utilfreds med afgørelsen, kan parten klage til Ankenævnet for Patienterstatningen, jf. § 58 b i lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet. I det foreliggende tilfælde har sygehusmyndigheden/forsikringsselskabet ikke påklaget Patientforsikringens afgørelser om tilkendelse af erstatning og godtgørelse. I stedet er de tilkendte beløb blevet udbetalt uden forbehold til A. Jeg lægger endvidere til grund, at den oprindelige anerkendelse af generne i knæet som en erstatningsberettigende patientskade ikke skyldes urigtige oplysninger fra A.

På den baggrund finder jeg, at A har en retligt beskyttet forventning om, at Patientforsikringens hidtidige afgørelser om tilkendelse af erstatning og godtgørelse står ved magt. Patient-skadeankenævnet har derfor efter min opfattelse ikke været berettiget til i forbindelse med behandlingen af As klage over afslag på yderligere erstatning at annullere Patientforsikringens upåklagede afgørelser om tilkendelse af erstatning og godtgørelse, selv om det nu kan lægges til grund, at hun ikke blev påført en patientskade. Det bemærkes herved, at ankenævnet med dette resultat ikke tvinges til at træffe en materielt urigtig afgørelse i den klagesag om yderligere erstatning, som A havde indbragt for nævnet, men alene må afstå fra at ændre Patientforsikringens upåklagede betalingsafgørelser.

Jeg stemmer herefter for, at Ankenævnet for Patienterstatningen skal anerkende, at nævnet ikke i sin afgørelse af 30. januar 2012 har været berettiget til at ophæve Patientforsikringens afgørelser om udbetaling af erstatning og godtgørelse til A.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet, således at landsrettens dom stadfæstes.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal A (retshjælpsforsikringen), subsidiært statskassen, betale 75.000 kr. til Ankenævnet for Patienterstatningen.

Sagsomkostningsbeløbene skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.